

Kemal Haşim Karpap

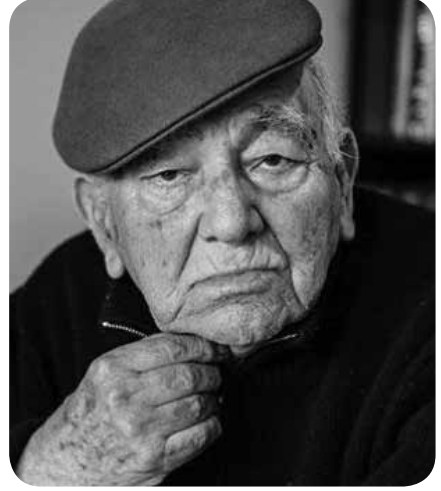
Nail Tan

Dünyaca ünlü tarihçi, Türklük bilimci, TTK Şeref Üyesi Prof. Dr. Kemal Haşim Karpap (tam adı Mehmet Kemal Haşim Karpap); yaşadığı Madison (ABD) şehrinde, 20 Şubat 2019 Çarşamba günü tedavi gördüğü hastanede çoklu organ yetmezliği nedeniyle hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, vasiyeti üzerine Türkiye'ye getirildi. 25 Şubat 2019 Pazartesi günü saat 10.30'da İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünde düzenlenen cenaze töreninde; Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan bir konuşma yaparak merhumun Türk ve dünya bilimine yaptığı hizmetleri anlatıp kendisine Allah'tan rahmet, milletimiz ve ailesine başsağlığı dileğinde bulundu. Cenazesi, Fatih Camisinde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından, caminin haziresinde bulunan dostu Prof. Dr. Halil İncalcık'ın mezarının yanında toprağa verildi. Cenaze töreninde Sayın Cumhurbaşkanı ve yardımcısı ile protokole mensup zevat ve kalabalık bir topluluk hazır bulundu.

Ana dalı tarih olduğundan, tarihçi kimliğiyle ilgili değerlendirmeyi şeref üyesi bulunduğu Türk Tarih Kurumu yetkililerine bırakarak özet hayat hikâyesinden sonra, dil ve edebiyatla doğrudan veya dolaylı ilgili eserlerini belirtmekle yetineceğiz.

Rahmetli Karpap, 15 Şubat 1926 tarihinde Romanya'nın Dobruca bölgesindeki Türk köyü Armutlu'da doğdu. Babası İmam Hüseyin Haşim Efendi, annesi ise Zübeyde Hanım'dır. Kırım'dan Dobruca'ya göçmüş Tatar kökenli bir aileye mensuptur.

İlköğrenimini köyünün okulunda tamamladıktan sonra, Mecidiye Medrese-

sini bitirip imam ve öğretmen diplomasını aldı [Köstence'ye yakın Mecidiye köyündeki bu okulu bir gezimizde biz de görmüştük]. Türkiye'ye gelip İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu (1947). Yükseköğrenimi sırasında 1946'da T.C. vatandaşı olup Romanya'daki Karpap Dağları'ndan dolayı Karpap soyadını aldı. Siyasi ve sosyal bilimler alanında ABD Washington Üniversitesinde yüksek lisans (1950), New York Üniversitesinde de doktora eğitimini tamamladı (1957).

Bir yıl kadar BM Toplumsal Araştırmalar Bölümünde uzmanlık yaptı (1952-1953). Çok başarılı bir akademik hayatı oldu. Sırasıyla şu üniversitelerde ders verdi: Montana Üniversitesi (1957-1962), ODTÜ (1958-1959), Harvard Üniversitesi (1960-1961), Robert Kolej (1962), Ankara Üniversitesi (1962), Columbia Üniversitesi (1963), New York Üniversitesi (1963-1967), John Hopkins Üniversitesi (1967), Wisconsin Üniversitesi (1967), ODTÜ (1968-1971), Princeton Üniversitesi (1972), Bilkent Üniversitesi (1992-1993), Wisconsin Üniversitesi (1989-1995). Son olarak 2012'den itibaren İstanbul Şehir

Üniversitesinde ders vermiş, Göç Araştırmaları Merkezini kurmaya başlamıştı. Wisconsin Üniversitesinde Orta Doğu Çalışmaları Bölüm Başkanlığı (1970-1988) ve Orta Asya Çalışmaları Bölüm Başkanlığı (1989-1995) görevlerinde bulundu. En çok görev yaptığı üniversite budur. Bu üniversitede, 1970 yılında profesörlüğe terfi etti. Üniversite bünyesinde altı ayda bir çıkarılan *International Journal of Turkish Studies / Uluslararası Türk Araştırmaları Dergisi*'nin 1980 yılından itibaren editörlüğünü yaptı.

Üniversite öğretim üyeliğinin yanı sıra bazı bilim derneklerinin kuruculuğunu ve başkanlığını üstlendi: Turkish Studies Association / Türk Araştırmaları Derneği (1972-1974), Middle Studies Association North America (1985), Association of Central Asian Studies / Orta Asya Araştırmaları Derneği (1985-1995) gibi.

Osmanlı ve Balkan tarihi, siyasi içtimai ve beşerî tarih, göç, kentleşme konularında uzmanlaşmıştı. Gagavuz kültürü üzerine de incelemeleri vardır.

Çok sayıda ödül ve bilim kurulu üyeliği, fahri Dr. ve Prof. unvanlarıyla birlikte TBMM Üstün Hizmet Ödülü (2009) ve Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü (2016) sahibiydi.

Öldükten sonra genel ağda yayımlanan özgeçmişlerinde 20 ülkede yayımlanmış 130 makalesi ve 16 kitabının bulunduğu; İngilizce, Fransızca ve Rusça

başta olmak üzere altı dil bildiği yazılmıştır. Biz, yazımızın başında da belirttiğimiz gibi sadece dil ve edebiyatla ilgili kitaplarını sıralamakla yetineceğiz.

Araştırma / İnceleme: *Çağdaş Türk Edebiyatında Sosyal Konular* (1962), *Ömer Seyfeddin and the Transformation of Turkish Thought* (1981), *Osmanlı'dan Günümüze Edebiyat ve Toplum* (Çev.: O. G. Ayas, 2009), *Bir Ömrün İnsanları: Türkiye'den ve Dünya'dan Portreler* (2015), *Sarı Saltuk Diyarı Babadağı* (2018).

Baskıya Hazırlama: *Osmanlı'da Hoşgörü* (Y. Yıldırım'la 2000).

Hakkında yazılan iki kitapta hayatı ve çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi bulunmaktadır:

Emin Tanrıyar, *Dağı Delen Irmak Kemal H. Karpat* (Söyleşi, 2008).

Acıyı Bal Eylemek: Cemal Karpat, Kemal Karpat Hatıratı (Haz.: Sadiye Tutsak, M. Önder Duran 2015).

Makine mühendisi kardeşi Cemal Karpat da ailesiyle 1967'de İstanbul'a göç etmiş, 1 Mayıs 2013 tarihinde aramızdan ayrılmıştı.

Prof. Dr. Kemal H. Karpat'ı uluslararası Türk halk kültürü kongrelerinde tanıyıp konuşma imkânını bulmuştum. Romanya ve Bulgaristan'daki Gagavuzlarla ilgili bildirileriyle dikkatleri üzerinde toplamıştı. Eserleriyle bilim dünyasında daima saygıyla anılacaktır. Ruhu şad olsun!